

UNGA SOM VARKEN STUDERAR ELLER ARBETAR

Kartläggning Sollentuna januari 2018

Gögüs Dincer Karlqvist

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	2
2. Bakgrund	3
2.1 Syfte.....	4
2.2 Metod och avgränsning.....	4
3. Kartläggning.....	5
3.1 Kommunala insatser	5
3.2 Insatser från arbetsförmedlingen	5
3.3 Ett exempel	5
3.4 Ideella organisationer.....	6
3.5 Samarbetet med näringslivet	7
4. Behovsanalys	7
4.1 Tre främsta skälen till avhopp	7
4.2 Förslag på kommunikation	8
4.3 Alternativ till gymnasiet	9
4.4 Ungdomar som inte får stöd	10
4.5 Vad kan göras mer?	10
4.6 Förslag på vad samordningsförbundet kan göra.....	10

1. Sammanfattning

En kartläggning har genomförts av samordningsförbundets yngsta målgrupp 16-24 år. Det handlar om unga som varken arbetar eller studerar i Sollentuna kommun. Det finns ca 500 unga som tillhör målgruppen. Många av dem får idag insatser och stöd till exempel igenom kommunens aktivitetsansvar som sträcker sig för de unga som är 16-19 år. Arbetsförmedlingen möter de unga arbetslösa 18-24 år och kan erbjuda vissa åtgärder för de som har en arbetsförmåga.

Kartläggningen visar att samordningsförbundets parter behöver arbeta med följande områden för att kunna ge ännu bättre stöd för hela målgruppen.

Kommunikation

Ungdomarna i målgruppen känner inte till myndigheternas olika insatser. Det är viktigt att hitta nya vägar för att nå ungdomarna. Förslag på följande vägar:

1. Använd sociala medier
2. Skapa kontakter genom eldsjälar i föreningar
3. Skapa en neutral mötesplats för möten mellan ungdomar och myndigheter

Samverkan

Trots att en del samverkan sker bland annat mellan myndigheterna finns det mycket mer som kan göras för att fler unga börjar studera eller arbeta.

1. Med myndigheter
 - Samordningsförbundet kan arrangera workshops och dialogmöten
 - Kontaktpersoner inom alla myndigheter, en väg in
2. Med skolan
 - Samarbeta redan med högstadieskolorna t.ex. information om det kommunala aktivitetsansvaret
 - Kortare utbildningar som leder till arbete
3. Med näringslivet
 - Möten med näringslivet
 - Mentorer och praktikplatser
4. Med den ideella sektorn
 - Information och kommunikation
 - Mentorer

Stöd för unga med psykisk ohälsa

En särskild målgrupp som upplevs vara utan tillräckligt stöd är de unga som har psykisk ohälsa eller annan svårare problematik. En del av problemen handlar om att de behöver samordnat stöd från fler av myndigheterna. Här kan åtgärderna handla om bland annat

1. Utökad skolhälsovård
2. Fler specialpedagoger på skolorna
3. Boendeinsatser
4. Tidiga samlade insatser från vården, kommunen, arbetsförmedlingen och försäkringskassan.
5. Ökad kunskap hos personal om psykisk ohälsa och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar hos unga.
6. Hälsoinsatser för unga som lider av psykisk ohälsa och inte går i skolan.

2. Bakgrund

Samordningsförbundet Sollentuna - Upplands Väsby- Sigtuna bildades 1 juni 2017. Förbundets primära syfte är att agera som komplement till befintliga myndigheter som arbetar för personer som behöver stöd för att komma till egen försörjning.

Samordningsförbundet gör det möjligt för arbetsförmedlingen, försäkringskassan, Stockholms läns landsting och kommunerna Sollentuna, Upplands Väsby och Sigtuna att samverka kring personer som behöver stöd för att kunna börja arbeta eller studera.

Samordningsförbundets styrelse beslutade i september 2017 att kartlägga unga 16-24 år som varken studerar eller arbetar. Ungdomar som står utanför studier och arbete utgör en riskgrupp. De ungdomar som inte genomför gymnasieskolan riskerar långvarig arbetslöshet och drabbas oftare än andra ungdomar av både psykisk och fysisk ohälsa.

Elever som inte går i gymnasieskolan kallas bland annat för ”drop outs” eller UVAS. De har avbrutit eller inte påbörjat gymnasiestudier. I Sollentuna kommun finns idag ca 500 så kallade ”drop outs”¹ unga 16-24 år som varken studerar eller arbetar.

I Sollentuna har kartläggningen genomförts av Gögüs Dincer Karlqvist på uppdragsbasis. Hon har tidigare arbetat bland annat i Nacka kommun och i Samordningsförbundet i Nacka.

¹ Antalet gäller ungdomar 16-24 år och statistiken är från 2014

2.1 Syfte

Syftet med kartläggningen är att ta reda på mer om de befintliga insatserna för samordningsförbundets yngsta målgrupp 16 - 24 å som utanför studier och arbete.

I uppdraget ingår att kortfattat redogöra målgruppens behov och ungdomars egna upplevelser kring de stöd och hjälp som finns i kommunen. Syftet är att försöka skapa en tydligare bild av de behov som finns samt ge förslag på ytterligare åtgärder som behövs för att målgruppen ska börja studera eller arbeta.

2.2 Metod och avgränsning

I varje kommun (Sollentuna, Upplands Väsby och Sigtuna) genomförs liknande kartläggning. Denna kartläggning omfattar Sollentuna kommun.

Materialinsamlingen har skett huvudsakligen genom intervjuer med nyckelpersoner och genom en workshop som riktade sig till arbetsförmedlingens, försäkringskassans och kommunernas medarbetare.

- Intervjuer med anställda i kommunen² och i arbetsförmedlingen, intervjuer med personer inom ideella verksamheter samt näringslivet
- Intervjuer och fokusgrupp med ungdomar
- Workshop genomförd 11.1 2018 med representanter från Sollentuna kommun, Upplands Väsby kommun, Sigtuna kommun, försäkringskassan och arbetsförmedlingen

Kartläggningen har i tid huvudsakligen genomförts hösten 2017.

² Utbildnings- och arbetsmarknadskontoret

3. Kartläggning

Studien inkluderar en kartläggning över kommunens och arbetsförmedlingens insatser för målgruppen samt några exempel från ideella organisationers verksamhet.

3.1 Kommunala insatser

För unga mellan 20-24 finns Möjligheterans kontor som tillhör kommunens arbetsmarknadsenhet.

Unga som behöver stöd för att hitta sin väg till arbete eller studier kan vända sig till Möjligheterans kontor. Där får de vägledning till vidare insatser som studie- och yrkesvägledning eller fortsatt stöd av personlig jobbcoach. Möjligheternas kontor ansvarar även för sommarjobbssatsningen för unga mellan 16-19 år. Sollentuna kommun erbjuder dels ett antal jobb under några sommarveckor inom kommunens verksamheter och dels lämnas ett lönebidrag till företag som anställer unga mellan 1-3 veckor under sommaren. Samarbete sker med det kommunala aktivitetsansvaret och arbetsförmedlingen.

3.2 Insatser från arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen Arlandaregionen har handläggare som arbetar med ungdomar från 16- 24 år (29 år för de unga med aktivitetsersättning). När någon i målgruppen vänder sig till Arbetsförmedlingen erbjuds dem ett planerings- eller inskrivningssamtal. Vid detta tillfälle görs en individuell kartläggning av individens eventuella behov av stödinsats. Efter 90 dagar erbjuds individen möjlighet att påbörja Jobb- och utvecklingsgarantin för ungdomar (UGA).

För individer som har funktionsnedsättning finns ett antal insatser olika former av stöd som kan erbjudas utifrån behov och individuell fördjupad kartläggning. I vissa fall kopplas även olika specialistinsatser in för vidare utredning, t.ex. arbetspsykolog, arbetsterapeut, socialkonsulent och SIUS-konsulent.

Arbetsförmedlingens huvuduppdrag är att matcha mot arbete och studier på den reguljära arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har olika riktade rekryteringsinsatser och ett stort fokus på ett nära samarbete med det lokala näringslivet och dess arbetsgivare.

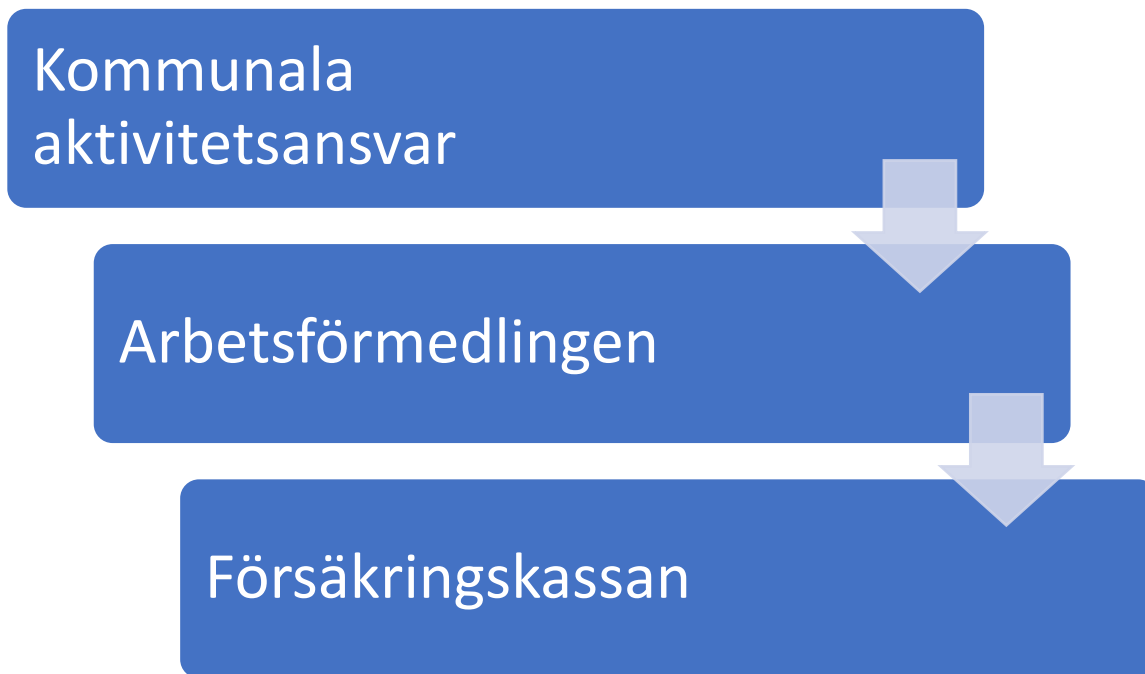
Arbetsförmedlingen och kommunen har kontinuerliga samverkansmöten och dialoger på chefsnivå samt handläggarnivå, för att främja samverkan kring ungdomar. Varje kommun har upprättat en överenskommelse för samarbetet med Arbetsförmedlingen gällande arbetet med ungdomar, vilket uppdateras årligen. (Överenskommelse för delegationen för unga, DUA) Varje kommun tar fram vad som är unikt för just deras verksamhet och deras gemensamma satsningar och samarbete för att t.ex. minska ungdomsarbetslösheten.

Arbetsförmedlingen har ett **särskilt uppdrag** att bedriva verksamhet för vissa unga med funktionsnedsättning. Målgrupperna för det särskilda uppdraget är unga gymnasieelever som fyllt 16 år med diagnostiserade funktionsnedsättning samt personer under 30 år som har aktivitetsersättning inom socialförsäkringen. Det uppdraget kallas för Särskole-uppdraget.

3.3 Ett exempel

Ett exempel på hur en ungdom, som inte går i skolan eller arbetar, kan få hjälp från myndigheterna idag:

Första kontakten sker via studievägledarna till ungdomscoacherna om ungdomen fortfarande går i skolan. Efter bedömning, kan ungdomen skickas vidare till arbetsförmedlingen, om inte studier är ett alternativ. Om inte ungdomen har en tillräcklig arbetsförmåga kan det bli aktuellt med kontakt med försäkringskassan.

3.4 Ideella organisationer

Under studiens tid har två ideella organisationer, som arbetar med målgruppen, uttryckt sina upplevelser kring ungdomarnas situation: "Sollentuna tjejjouren" som har fokus på unga tjejers psykiska ohälsa och "Möjligheternas plats" som möter framförallt unga män/killar.

Sollentuna Tjejjour Indra ideell organisation.

Sollentuna Tjejjour "Indra" har fokus på unga tjejers välmående. Unga tjejer kan vända sig dit för stöd och coaching vid olika typer av problematik, till exempel våld i nära relationer och psykisk ohälsa. Tjejjouren verkar för att stärka tjejers och unga kvinnors självbild, självkänsla och självförtroende. De sprider information om tjejers och unga kvinnors situation i olika sammanhang men även motverkar diskriminering av tjejer.

Idag finns det inget direkt samarbete mellan kommunen och tjejjouren.

Möjligheternas plats ideell organisation.

Unga som varken jobbar eller studerar riskerar att hamna i utanförskap. Föreningen Möjligheternas plats i Sollentuna menar att de, till skillnad från en myndighet, lättare kan vinna ungdomarnas förtroende. Projektets huvudidé är att söka upp ungdomar och motivera dem att studera eller söka jobb.

Projektet är ett samarbete med det kommunala bostadsbolaget Sollentunahem och Allmänna arvsfonden. Med hjälp av ungdomsambassadörer ska man söka upp arbetslösa unga och med hjälp av olika aktiviteter ska man sedan stärka deras självkänsla, så att de på sikt är motiverade att söka jobb eller utbildning.

3.5 Samarbetet med näringslivet

Idag finns det inget tydligt samarbete mellan näringslivet och kommunen, inte heller civilsamhället, kring unga som varken studerar eller arbetar. Men önskemål för ett utökat arbete framkommer från alla tre parter.

Näringslivet kan erbjuda praktikplatser för unga som varken studerar eller arbetar, som en första ingång till arbetslivet.

Modellen kan illustreras med nedanstående schematiska figur. Samarbetet mellan myndighet (samordningsförbundet) civilsamhället (ideella organisationer som arbetar med målgruppen) och näringslivet.

4. Behovsanalys

Här presenteras data insamlad från ungdomarna med hjälp av intervjuer och focusgrupper. Ungdomarna kontaktades bland annat genom den ideella föreningen Möjligheternas plats. Genom workshop med myndigheternas representanter har information samlats om olika målgruppers behov.

4.1 Tre främsta skälen till avhopp

Ungdomarna nämner tre främsta skäl till avhopp från skola:

1. Val av fel utbildning,
2. Brist på pedagogiskt stöd i skolan
3. Vuxna som inte bryr sig.

I intervjuer kommer det fram att ungdomarna har låg självkänsla och lågt självförtroende. De har även lågt förtroende för myndigheter.

Ungdomarna har lite eller ingen alls information om Sollentuna kommuns arbete kring unga som varken studerar eller arbetar.

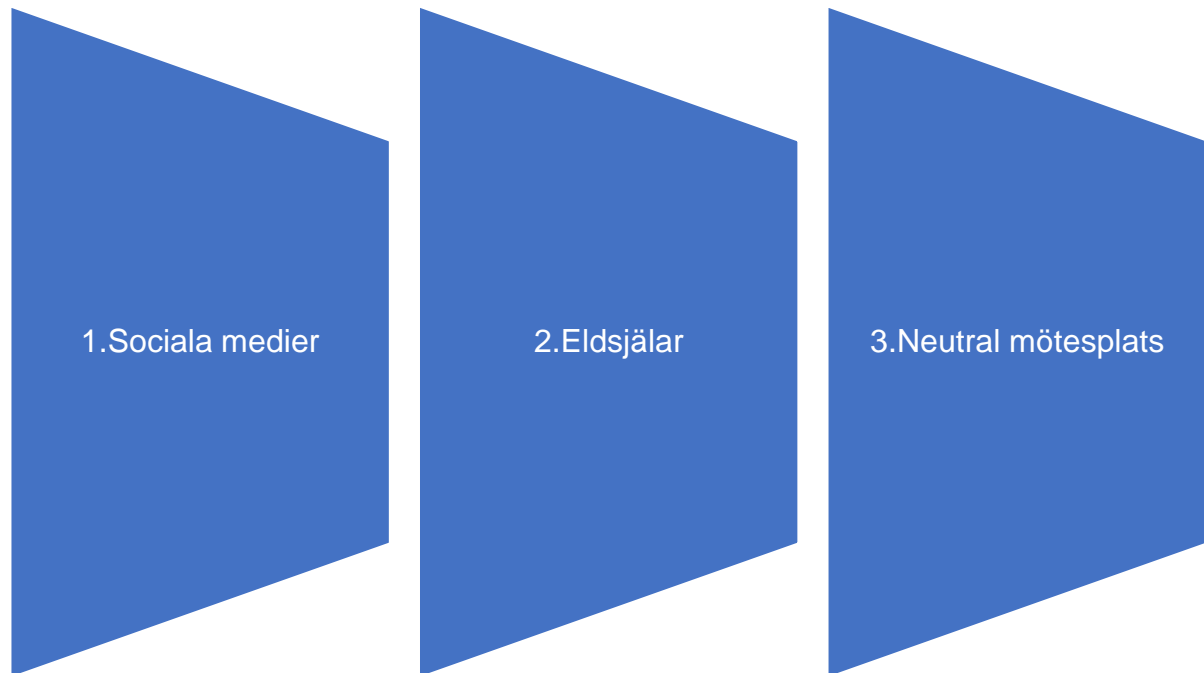
4.2 Förslag på kommunikation

De flesta ungdomar som intervjuades kände inte till myndigheternas erbjudanden för ungdomar som inte studerar eller arbetar. Att nå ungdomar är en stor utmaning idag för myndigheter³. Det är uppenbart att myndigheterna behöver på ett bättre sätt nå ungdomar med information om insatser.

Här nedan är förslag på tre olika sätt att kommunicera.

1. För många unga är internet och sociala medier tillgängliga via mobilen i fickan. Därför kan det vara viktigt för myndigheterna använda sig mer av sociala medier i kommunikation med de unga.
2. I varje kommun finns det eldsjälur som når många ungdomar till exempel inom idrottsföreningar, mötesplatser och ungdomsföreningar. Myndigheterna kan skapa kontakt genom eldsjälur för att sprida information om sina insatser.
3. Skapa en neutral mötesplats för ungdomarna och myndighetspersonerna att mötas. I stället för att bjuda ungdomarna till myndigheternas lokaler hitta en neutral mötesplats.

³ Intervju med ungdomscoacher, KAA.

4.3 Alternativ till gymnasiet

Gymnasieskolan är en frivillig skolform. När ungdomen har avslutat den 9-åriga grundskoleutbildningen, har hen fullföljt sin skolplikt i Sverige och lagen ställer inga vidare krav på att fortsätta gå i skola.

Att inte söka till gymnasiet eller att "hoppa av " gymnasiet är det sämsta av alla alternativ, det var ungdomarna medvetna om. Många av de intervjuade ungdomarna hade dock inte riktigt förstått vilka andra alternativ de hade. De möjliga alternativ som finns idag är:

1. Byta till en annan skola
2. Söka jobb eller praktik
3. Får stöd av kommunens ungdomscoacher med vägledning

De ungdomar som inte har tillräckliga betyg för att komma in på ett nationellt program kan söka till Introduktionsprogram (IM).

4.4 Ungdomar som inte får stöd

Under workshopen fick medarbetare från olika myndigheter beskriva vilka målgrupper som har stort behov av stöd för att börja studera eller arbeta. Här nedan sammanfattas de olika synpunkterna som kom fram under workshopen 11:e januari 2018.

Många betonade att det är unga med psykisk ohälsa, särskilt de unga tjejerna, som inte får tillräckligt med stöd för att komma till studier eller arbete. Några medarbetare beskrev att en del unga saknar en förmåga att ”bära sitt ärende vidare”. Myndigheterna skulle behöva möta de unga på andra arenor än i myndighetsbyggnader – det vore lättare att skapa kontakt.

Andra ungdomar som skulle behöva mer stöd är unga med missbruksproblematik. Det som uppfattas problematiskt av medarbetare är att många ungdomar inte aktivt söker stöd. Myndigheterna har svårt att hitta dem – en del av de unga är isolerade hemma och saknar både motivation men även kunskap om de olika möjligheter som finns.

4.5 Vad kan göras mer?

Medarbetarna fick även komma med förslag på insatser som skulle kunna förbättra målgruppens situation. Alla var rörande överens om att insatser behöver erbjudas tidigt. Ett sätt kan vara att informera skolorna om vilka insatser som finns. Överhuvudtaget är det viktigt att involvera skolan. Det önskades mer studievägledning och skolhälsovård men även fler specialpedagoger på skolorna.

Personalen som arbetar med de unga har behov av kunskap om till exempel neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och om psykisk ohälsa bland unga.

Flera medarbetare efterlyste även möjligheten till kortare utbildningar som leder till jobb.

4.6 Förslag på vad samordningsförbundet kan göra

Här nedan sammanfattas förslag som riktar sig samordningsförbundet. Medarbetare från de olika myndigheterna önskar att Samordningsförbundet:

- initierar samarbete mellan kommunerna och de andra myndigheterna kring specifika frågeställningar eller problemområden t.ex. klargöra vem som har rehab-ansvaret för unga med aktivitetsersättning
- ordnar regelbundna liknande workshops – skapar förståelse och starkare samverkan mellan kommuner och myndigheter (gärna landstinget och skolan med)
- hjälper till och skapar enkla kommunikationsvägar mellan myndigheterna t.ex. via kontaktpersoner
- finansierar aktiviteter för ungdomar
- samlar näringslivet i alla kommuner: Vilka kan vara mentorer för ungdomar? Vilka kan ta emot praktikanter?
- riktade hälsoinsatser till ungdomar